

„dolus generalis ali indirectus,“ nikakor pa ni dokazano, da je zatoženi v zatožbi dejani čin direktno s kakim v §. 152 kaz. zakona naštetim vspehom, torej s kakim specijelnim dolus-om izvršiti hotel;

b) ker se v predležečem zdravniškem „mnenji“ skušenci o tem niso izrekli, je li orožje, katero je zatoženi v tem slučaju rabil, tako bilo, da splošno nevarnost na življenji prouzročuje. Po tem takem se ravno moment, ki je k uporabi lit. a, §. 155 kaz. zak. neobhodno potreben, nikakor ni dokazal.

Pri določbi kazni ni bilo v ozir jemati nikakega obteževalnega momenta, v oledčavo pa se je štelo, da je čin ostal pri poskusu, pijanost in neomadeževano prejšnje življenje. Ker se tedaj samo oledčevalne okoljščine nahajajo, katere poboljšanje obsojenega po vsej pravici obetajo, smel se je §. 54 kaz. zak. in gledé na nedolžno obitelj tudi §. 55 kaz. zak. v porabo vzeti. Druge določbe v razsodbi opravičujejo se po zakonih, ki so ondi navedeni.

(Dalje prihodnjič.)

Sodelovanje občinskih uradov pri zvrševanju gozdnega zakona.

Zvrševanje gozdnega zakona je najprvo, kar se tiče gospodarjenja gledé občinskih in privatnih gozdov, nalog političnih uradov in navlašč za to nastavljenih organov, gledé državnih gozdov pa skrb gozdnim direkcijam in domenskim direkcijam.

Gledé gozdne policije in prestopkov gozdnega zakona kompetentni so politični uradi, ako se pri prestopkih ne uporablja kazenski zakon.

Ker so pa občinski gozdi občinsko imetje in ker imajo privatni gozdi namen, da potrebam za hišo in kmetijo zadostujejo, nastopijo torej pri njihovem oskrbovanji, kakor tudi pri zvrševanju gozdne policije interesi občin, kateri jih morajo do tega nagniti, da pri zvrševanju gozdnega zakona sodelujejo sploh in pa tudi tam, kjer občina direktno ni na to navezana.

Do kam more sodelovanje občinskega predstojništva oziroma rabe gozdnega zakona segati?

Sodelovanje občinskega predstojništva, kojega nalog je že sploh, da na to gleda, da se zakoni spolnujejo, more se raztezati: A) na obdelovanje gozdov; B) na spravlanje gozdnih pridelkov; C) na to, da zabrani in pogasi gozdne požare in D) na zabranitev pred škodo po merčesih.

A. Obdelovanje gozdov.

Na kaj se mora posebno gledé obdelovanja gozdov gledati?

Gledé obdelovanja gozdov mora se posebno na zakonite predpise paziti in sicer predpise: 1. o uporabi gozdnega zemljišča; 2. o pogozdovanji; 3. o opustošenji in nevarnostnem ravnanji z gozdi; 4. o gozdnih služnostih; 5. o paši po gozdih; 6. o pridobivanji lesa in stelje ter odkazovanji; 7. o prepovedi in 8. o razdelitvi gozdov.

1. Uporaba gozdnega zemljišča.

Na kaj se mora gledé uporabe gozdnega zemljišča gledati?

Brez dovoljenja ne sme se nobeno gozdno zemljišče lesoreji odtegniti in v druge namene porabiti.

To dovoljenje podeljuje pri državnih gozdih ministerstvo za poljedelstvo. Pri občinskih in privatnih gozdih pa politični urad. Privatno-pravnim ugovorom, ki bi tukaj nastali, naj se pravna pot odkáže in do razsodbe ne sme se v gozdu temu samemu v škodo nič spremeniti. (§. 2 gozd. zak.)

Samolastne spremembe na gozdnem zemljišči mora občina političnemu okrajnemu uradu objaviti.

2. Pogozdovanje.

Katere zakonite določbe so za pogozdovanje?

Lastnomočno v druge namene porabljeni deli gozda morajo se v obroku, katerega določijo skušenci, proti zakoniti kazni zopet pogozditi.

Novo posekani deli gozda morajo se pri državnih in občinskih gozdih v petih letih zopet nasaditi.

Od starejših goličav (lazov) mora se vsako leto primerni del pogozditi.

Pri privatnih gozdih morejo se tudi daljši obroki dovoliti.

Deli gozda, ki naj bi v pogozdovanji na vrsto prišli, se po organih gozdnega gospodarstva vsako leto s predpisanimi izkazi predlagajo, od političnega urada potrdijo in tako občinam naznajo. (§. 2 in 3 gozd. zak.)

Opuščeno pogozdovanje mora se temu uradu naznaniti.

Občine naj gozdna semena nabirajo in si sadišča (zeliščne vrte) napravljajo.

V varstvo potrebnega pogozdenja je določeno, da mora pri vseh prodajah lesa v občinskih, privatnih in delnih gozdih (razdeljenih občinskih gozdih) politični okrajni urad kavcijo po gozd-narskem predlogu določiti, katera naj se pri davkariji položi. Od te kavcije se v slučaju opuščenega pogozdenja stroški obdelovanja poravnajo in se sme kavcija le tedaj prodajalcu lesa povrniti, ako se je na njegove stroške izvršeno obdelovanje za tako spoznalo, da je tožba nemogoča.

3. Opustošenje in nevarno ravnanje z gozdi.

Na katere zakonite določbe mora se tukaj paziti?

Noben gozd se ne sme opustošiti, t. j. se ne sme ž njim tako ravnati, da je vsaka daljna lesoreja v nevarnosti ali še celo nemogoča. (§. 4. gozd. zak.)

Ravnanje z gozdom, vsled katerega bi bil sosedni gozd očitno v nevarnosti pred viharjem, je prepovedano. Posebno se mora tam, kjer bi ta nevarnost vsled popolnega izsekanja gozdnega dela nastala, 20 dunajskih sežnjev široka gošča toliko časa pustiti, dokler se sosedni gozd ne izseka.

Na tleh, katera bi se morda pri popolnem posekanji lesa na široko lahko razprhnila, in na strmi, jako visoki legi naj se gozdi le v ozkih vrstah in le polagoma posekujejo in takoj zopet z mladim lesom nasajajo (§. 6. gozd. zak.).

Na bregovih večjih vodâ, ako niso skalnati, potem ob gorskih strminah, kjer se je treba udora bati, sme se lesoreja le z ozirom na to, da se zemlja pred vsako škodo zabrani, gojiti ter rovanje štorov ter izkopavanje korenin le tedaj dovoliti, ako se vsled tega nastalo melinjenje takoj zabrani.

Prestopki proti tem ukazom morajo se političnemu okrajnemu uradu naznaniti.

4. Gozdne služnosti.

Katere zakonite določbe se o tem nahajajo?

Gozdi, kateri so z gozdnimi služnostimi obremenjeni, se morajo ne samo obdržati, marveč se morajo tudi na primeren način obdelovati.

Kako in koliko se smejo taki gozdi rabiti, določuje uradno potrjeni gospodarstveni ris.

Gospodarji takih gozdov morajo opravičencem stelje in lesâ, kar jim gre, po zakonitih določbah v primernem času odkazati in zareji prihranjene kraje s primernimi znamenji odmejiti (§. 9. gozd. zak.).

Kake odgovornosti ima v tem slučaju še posebno občinski predstojnik?

Občinski predstojnik mora opravičencem dan in kraj odmerjenja, kakor tudi po objavi gozdnih posestnikov to naznaniti, da so se zareji prihranjeni kraji odmejili.

K poznejšnjim odmerjenjem so gozdni posestniki le tedaj zavezani, ako nepričakovani dogodki to zahtevajo.

5. Paša po gozdih.

Na katere zakonite določbe se mora glede paše po gozdih paziti?

Paša po gozdih se ne sme zvrševati po delih gozda, ki so v omlajenje določeni, in v katerih bi pasoča se živina škodovala frati, kjer jo je že in kar bi je še prišlo, v drug gozd pa ne več živine pognati, kot je ondukaj potrebne hrane.

Zareji prihranjeni kraji morajo pri dorašlih gozdih najmanj šesti del, pri nizkih in srednjih gozdih pa peti del gozda obsegati.

Gozdni gospodarji in k paši opravičeni morajo ali po pastirjih ali pa na kak drug primeren način zareji prihranjene kraje pred živino varovati. Tudi naj se živina, kolikor je to mogoče, ne pase raztresena, ampak skupno. Živina naj se goni v gozd z ozirom na to, da se gozd ne poškoduje, in po potrebi tudi po stranskih potih (§. 10. gozd. zak.)

Katere kazenske določbe in kako postopanje obsega gozdni zakon glede neopravičene paše?

Neopravičena gonja živine v tuje gozde sploh, potem gonja v večjem številu, drugega plemena ali druge starosti živine, raba gozdne paše na družih krajih in v drugem času, kakor to dodeljena pravica določuje, se kaznuje kot gozdno zločinstvo (§. 60. gozd. zak.).

Ako se živina neopravičeno v tuje gozde goni ali če se iz nepazljivosti tjakaj pusti, tedaj posestnik gozda ali njegov namestnik (gozdno osobje) navadno ni opravičen, da jo ubije; vender pa jo s primerno silo lahko odžene in če je vsled tega škodo trpel, sme privatno toliko živine zarubiti, kolikor v pokritje prizadejane škode zadostuje. Ako je pri živini kak pastir, tedaj se lahko primora, da jo brez obotavljanja izžene. (§. 63. gozd. zakona).

Posestnik gozda ali njegov namestnik se mora s posestnikom zarubljene živine v osmih dneh poravnati, ali pa ob enem z ovadbo vsled oskrbovanja živine učinjenega kaznjivega dejanja pri uradu tožiti, ako ne, pa zarubljeno živino nazaj dati. K škodi, ki se mora povrniti, naj se prištejejo tudi stroški, ki so vsled rubežni in živeža za živino narasli.

Zarubljena živina se mora pa tudi tedaj nazaj dati, ako njen gospodar primerno varščino da. Ako pa posestnik zarubljene živine ni znan in ako se ni nič kaznjivega zgodilo, tedaj se mora pri civilnem sodniku (okrajni sodnji) za odškodnino tožiti. (§. 64. gozd. zak.).

Ako se koze, ovce, prašiči in perutnina ne more zarubiti, tedaj je dovoljeno, da se ustreli, na kar se mora potem pri kaznovanji zločinca ozir jemati. Usmrtena žival se mora na mestu za njenega gospodarja pustiti. (§. 66. gozd. zak.).

Pastirji, ki proti gozdnozakonitim določbam ravnajo, naj se kaznujejo.

Vsakdo, kdor mejna znamenja razruši ali kakor koli poškoduje, je dolžan, da škodo povrne, ter se poleg tega še kot gozdni zločinec kaznuje. (§. 67. gozd. zak.).

Posestnik živine, katera se v tujem gozdu pase, se v tem slučaju k povrnitvi škode ne more prisiliti, ako živina, ki je bila brez varuha, ni sama od sebe v tuj gozd šla, marveč če jo je kak tretji tjakaj pognal. (Razsodba notranjega ministerstva iz 10. novembra 1869, št. 13110.)

6. Pridobivanje lesa in stelje in odkazovanje.

Na katere zakonite določbe glede pridobivanja stelje se mora paziti?

Pritlična stelja, in sicer odpalo listje, smrečje in mah, sme se le z lesenimi grabljami nabirati in ni dovoljeno, da se pri tem tudi zemlja (prst) razruje in pogrebe. Vresje, borovnice, metlikovina in druge rastline, ki se za steljo rabijo, smejo se le kositi, ako se vmes rasoče mlado lesovje ne poškoduje.

Stelja od vejevja, kjer je v navadi, nabira naj se najprvo na krajih, kjer se les seka.

Od posekanih dëblev sme se vse vejevje vzeti, od še stoječih, ki se bodo posekali, pa le spodnji dve tretjini. Drevje, ki se posekalo ne bode, se na teh krajih nikakor obsekavati ne sme.

Na krajih, kjer se drevje ne seka, sme se le tretjina debelejših vej odvzeti.

Mej debelejšimi vejami rasoče mladike morajo ostati. Na drevesih, ki se ne bodo kmalu posekala, smejo se veje sekati le v mesecu avgustu do konec marca, izimši hudi zimski čas; pri tem pa je raba krampežev prepovedana.

Stelja sme se k večjemu vsako tretje leto na istem mestu nabirati in nikoli pritlična stelja in vejevje ob jednom. Raba mladega lesovja za steljo je po razsodbi gospodarjevi dovoljena. (§§. 11, 12 in 13. gozd. zak.)

(Dalje prihodnjič.)

Raznosti.

Slovenski juristi. Slavni naš kronist Valvazor, govoreč o starih naših pisateljih, omenja pri isti priliki tudi Slovence, ki so v prvej naši dobi delovali na juridičnem polju. Ti juristični pisatelji bili so večinoma potomci plemenitaških rodbin, ki so se naselili na Kranjskem. Ti pisatelji tedaj so po Valvazorju sledeči:

Martinus Pegeus, doctor utriusque in svētnik solnograškega nadškofa obelodanil je okoli l. 1560 štiri knjige pravne vsebine in sicer:

a) L. 1557 liber de servitutibus, katero je dedical vojvodu bavarskemu Albertu. Ta knjiga nosi napis: „Martini Pegei Dienstbarkeiten Städtlicher und Bäurischer Erbeigengüter. Gedruckt zu Ingolstadt MDLX. Ta knjiga pisana je bila l. 1557 latinsko, a l. 1560 prevedena v nemški jezik.

b) Traktat de Jure emphiteutico l. 1557. To razpravo je posvetil svojemu svaku Leonardu von Sigersdorff, stotniku v Škofjej Loki.

c) Tyrocinia Consiliorum. To knjigo je Pegeus l. 1564 posvetil „Praesidibus, Praefectis et Primatibus Carnioliae, da se je tako kazal hvaležnega svoje domovini.

d) Liber de Jure et privilegiis dotium. Anno 1567.

L. 1598 dala je kranjska dežela natisniti knjigo, ki razpravlja privilegije, statute in postave kranjske dežele. Napis jej je: „Landshandfest dess Löblichen Herzogthums Crain; darinn Keyserliche, Königliche und Lands-Fürstliche Freyheiten, Statuta, Lands-Gebräuche und andre Satz- und Ordnungen nach Längs begriffen; aus sondrem Befehlch und Verordnung einer Ersamen Löblichen Landschafft obwol ermeldten Herzogthums Crain aus den alten gefertigten Originaln fleissig abgeschrieben und ordentlich collationirt, folgendes von neuem gedruckt etc. etc.“

Janez Daniel von Erberg, doctor utriusque, „Schranen-Schreiber und Land-Sekretär in Krain“ spisal je l. 1671 „disputatio juridica de Officio Judicis.“

Ob času svoje promocije napisal je Mart. Engelbrecht Paradeiser l. 1678 sledečo razpravo: „Jus universum Decretalium, Codicis Digestorum, Consuetu-